

# חינוך לחיים

## פרשת חוקת

בפרשת השבוע עם ישראל שוב מתלוננים על הקב"ה ועל משה רבינו, והפעם הקב"ה מעניש את המתלוננים בעונש "מעניין" - נחשים. "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם". עם ישראל באים למשה רבנו ואומרים לו: "חטאנו כי דיברנו בה' ובך, התפלל לה' ויסר מעלינו את הנחש". משה רבנו מתפלל וה' אומר למשה רבינו: "עשה לך שרף ושים אותו על נס, והיה כל הנשוק וראה אותו וחי". - כך עשה משה רבינו, ואכן כל מי שנשך אותו נחש, הביט אל נחש הנחשת וחי. ואמרו חז"ל "וכי נחש ממית או מחיה? אלא, בזמן שהיו ישראל מסתכלים למעלה ומשעבדים את ליבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים, ואם לאו היו נימוקים".

וצריך להבין: א. מה העניין להעניש דווקא בנחשים? ב. מדוע עם ישראל אומרים למשה רבנו שיתפלל לה' ויסיר את "הנחש" ולא את "הנחשים"? ג. מה העניין לשים נחש על עמוד גבוה? אפשר לשים שם משהו אחר שיגרום להם להסתכל למעלה ולשעבד ליבם לאביהם שבשמים?

אפשר להסביר כך: נחש מסמל משהו נמוך מאוד, הוא זוחל על העפר וכמעט חלק ממנו... גם האדם מגיע מהאדמה ולכן גוף האדם, החלק הגשמי שבו "מושך" אותו למטה. לצומת זאת הנשמה שהיא חלק אלוהי-ממל, מושכת את האדם למעלה. בני ישראל הביטו "למטה". הם התלוננו על האוכל, זה שמזין את הגוף, ובכך הראו שהם משועבדים לגוף, לחומריות. ולא מספיק להם ה"מן" שהוא אוכל רוחני. הקב"ה העניש אותם בנחשים דווקא כדי להראות להם שמבט למטה הורג. מבט למטה שורף. את מה הוא שורף? את הרוחניות. - רש"י אומר שהארס של הנחש שורף את האדם ולכן נקראים הנחשים הללו "שרפים". מה הכוונה שורף את האדם? הרי כלפי חוץ הנשוק לא נראה "שורף"? אלא, זה שורף מבפנים. בדיוק כמו שהעבירה שורפת מבפנים אפילו שהאדם נראה "רגיל". ובזה רצה ה' ללמד אותנו שהחולך אחר החומריות ומשעבד עצמו ליצר הרע (לנחש...), הוא שורף את עצמו מבפנים.

מה התקנה? לקחת את אותה החומריות, את העפר שממנו אנו עשויים, ולהרים אותו גבוה, להשתמש בו לרוחניות. לעבוד את ה' גם עם החומריות שבנו. לשעבד גם את הגוף לשמים. - עם ישראל מחפשים פתרון לבעיית "הנחש", ולכן הם אמרו למשה "ויסר מעלינו את הנחש". הם הבינו שהבעיה היא לא "הנחשים" שמסתובבים. אלא, הנחש, היצר הרע, החומריות שמושכת אותם למטה.

הבעל שם טוב הקדוש אומר ש"איש יהודי" פירושו: א. אדמה. ב. יהודי. ג. שמים. - תפקיד היהודי לחבר שמים וארץ לא להישאר בארציות, אלא - להעלות את האדמה שבו לשמים!

מספר הרב יצחק לורנץ שליט"א: "הוא היה בחיר הישיבה. כל מי שראה אותו בתלמודו בהיכל בית המדרש, ניבא לו עתיד מזוהר. המחזה היה מדהים: סנה בוער באש... מתפלפל בלהט, סוחף את כל בני החבורה במלחמתה של תורה בקולות וברקים. - במפתיע, כשהגיע לפרקו לא היה מן הראשונים בישיבה לעמוד - תחת החופה. כי 'ליקוי' קל היה לו, למיודענו: חסרה לו מידת הסבלנות. מסתבר כי האש הפנימית שבערה בו בשעת לימוד, גלשה גם לתחומי החולין. משנתקל בסיטואציה שאינה לרוחו, היה רותח מזעם. לא הגיעה לפתחו אפילו הצעת שידוך אחת. נכון, נדירות הן מעלותיו בקנייני התורה, אך מי יסכן את ביתו במידת הכעס הנמשלת לעבודה זרה. משנקפו הימים, החל מיודענו להפנים את מצבו. 'בעל מוס' אנוכי, אמר לעצמו, וניסה להילחם נגד מידותיו. בשני הימים הראשונים הצליח להיות שקט וסבלן, אך ביום השלישי השתחרר ה'קפיץ' והנזק הצה כפול ומכופל... כך התנהלו חייו, מנסה להתגבר, אך כבול באזיקי הכעס. עד שהגיע המשבר. הבחור עזב את הישיבה והסתגר בביתו. הוריו הפנו אותו אליו לקבלת הכוונה. פתחתי עמו בדברים רכים: איזו סוגיה במסכת החיים תבחר ללבן איתי? בתבונתו, השיב: "אינני מבקש עזרה בקידום ענייני שידוכים. ברור לי שאני בשל עדיין להקים בית. עיקר העיקרים עליו אני מייגע את מוחי איך אני מכבה את האש שיוקדת בתוכי. אני רוצה להפוך - לאדם אחר, שקול וסבלן".

הגרש"ז אויערבך זצ"ל היה נוהג לומר: לפעמים 'הנחת היסוד' המונחת בשאלתו של המתייעץ היא מקור הבעיה... פניתי אל הבחור בגילוי לב: מצפה אתה ממני, יקירי, שאסייע לך בכיבוי האש מתנה גדולה קיבלת מבורא עולם. מוטל עליך ללמוד כיצד להשתמש בה, לנתב אותה לאפיקי הקודש. אם תרצה, אפנה אותך ליועץ מומחה אשר ידריך אותך כיצד לתעל את כוחותיך. זו מלאכה הדורשת זמן ותרגול. בשלב שני, ילמד אותך המומחה טכניקות ל'ניהול כעסים' ולשליטה עליהם בכל הנוגע לענייני החולין. "הבנתי", אמר הבחור, "שאדם אינו יכול לשנות תכונת יסוד אלא לתעל אותה לאפיקים הנכונים, כמו גם לווסת את המינן עד שימצא את שביל הזהב. ובכל זאת, מדוע אמרת שתכונת האש היוקדת בקרבי זאת 'מתנה'. וכי זו מתנה??..." "אמור נא לי", השבתי לו בשאלה, "סבלת פעם ממידת העצלות?" "לא", הוא השיב, "קשה לי להבין מה התענוג לשבת בטל ולא לעשות כלום..."

מדהים! - אנשים שיוסדם באש, חרוצים וזריזים. גם הלך המחשבה שלהם חריף ומהיר. אתה מצטער על תכונתך, אבל אנשים בעלי יסוד העפר היו נותנים את נפשם לזכות במעט מהאש שלך... כל אדם נולד עם היסוד המיוחד לתפקידו, עליו רק ללמוד איך להפיק ממנו את הדבש. הבערת בפנימיותך? צר לי לאכזב אותך, חלילה לי מלעשות כן. אדרבה, חובתך לטפח את תכונת היסוד שהשריש בורא עולם בקרבך... הבחור נתקף הלם. הוא רצה להתווכח, אך מילותיו כאילו נעתקו מפיו... ניסיתי לנחמו ולהפיח בו תקווה: אל נא תיפול ברוחך. המשבר שתקף אותך הוא תוצאה של ניסיון לחנוק את עצמך. מצבר טוב, לעומת אחרים שניסו ללכת בדרך זו ונפלו רח"ל לתהום הנשייה של 'הרס עצמי'.

כה כתב ב'אבן שלמה' בשם הגר"א זיע"א: "אף מי שטבעו רע, לא ילך נגד הטבע לגמרי, כי לא יתקיים בידו. למשל, מי שנולד במזל מאדים, שהוא מוכרח להיות שופך דם, אז בידו להתחנך להיות שוחט או מוהל, ולא להיות ליסטים".

בפרשת השבוע הקב"ה מלמד אותנו שצרכים להביט למעלה - ערך עצמי. ולא להביט למטה ולחשוב שאני לא מסוגל. מי שמביט למטה מתנהג בצורה כזאת ומתפלש בעפר... - הוא "מת" אפילו שהוא חי. מי שמביט למעלה מבין שהוא מסוגל - ויכול ויש לו את הכוחות מתנהג בצורה כזאת ונוסק למעלה. - הוא נקרא "חי". ואפילו אם רק עכשיו הוא התחיל להביט למעלה, כבר הוא נקרא "חי"! כי ברגע שהאדם מבין שיש לו כוחות גדולים, ונשמה שהיא חלק אלוהי ממעל, זה לבד מרים אותו וגורם לו לשנות - כיוון ולהתחיל לעלות. כדי לחבר את ה"אדמה" עם ה"שמים" צריך להעריך את עצמך, - לדעת שאתה מסוגל, ופשוט להביט למעלה כל הזמן. לשאוף גבוה!

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com